

8 (C125)
M52
8

П. МЕРИМЕ

529 ТАМАНГО

КОМИГОСИЗДАТ
1938

ПРОСПЕР МЕРИМЕ

4 337 3XK
39 г. 95
ГПБ-УзССР

ТАМАНГО

Гернасалис
Л. ЗУСМАН

329

~~ГПБ/Уз.~~

~~5200~~

БИБЛИОТЕКА
Республики Узбекистан
Илмий Китобхона Маркази
Ташкент

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР—1936

*ПРОСПЕР МЕРИМЕ
ТАМАНГО*

на коми языке

ДЛЯ СТАРШЕГО ВОЗРАСТА

Редактор Д. Конюхов. Техредактор М. Шестаков. Перевод И. Жеребцова. Рисунки А. Зусмана. Издание № 103. Заказ тип. № 1197. Тираж 2000 экз. Печат. листов 1,25. Авторских листов 1,12. Формат бум. 72X108; 1/32. Сдан в произ. 19|V-38 г. Подписано к печати 28|X-39 года. Уполн. Главлита № 3095.

Типография НКМП. Коми АССР,
г. Сыктывкар, Дом печати.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ

(1803—1870)

1827 воын Франціяын петіс рытыввы в славјаналѡн народнѡј поезіја сборнік. Тајѡ „Гузла“ нїма сборнікыс вескаліс Пушкін кїѡ. Сїѡ некымын лїстбок „Гузлалыс“ вужѡдіс роч кыв вылѡ. Тазі јавїтїсны пушкінскѡј „Рытыввы в славјаналѡн сыланкывјас“.

Пушкін прїмітїс „Гузлаѡс“ народнѡј творчество подлїннѡј образецјас пыѡді. А вѡлѡмкѡ роч поет їмеї-

тoма делoсo пoдделкaкoд. Cиjо лyкaвoj дa иcкyснoj aвтopoн вoли тoм фpaнцyзcкoj пiсaтeль Пpocпep Мepимe. Cиjо вepмiс гoрoдiтчыны Пyшкiн oшыбкaдн: кoлo вoли нe coмын вepнoja тoдны пpeдмeтco, нo имeтны i вымыcел кyзa jyгjалан дap, мeдым шojбoвштыны cиjoc, кoдoс Мepимeыc aчыс лyддылыс мiрын мeдыжыд пoетoн.

Тajо вoли Мepимeлoн тeшкoд cтpaт—вajoдны шojбoвшoмo лyддыысoс. Accыс oти aктa пecajacлыс cбopныкcо cиjо лeгic вoвлытoм иcпaнcкoj apтиcткa Клapa Гaзyн ним yлыя дa вeгic кнiгaac вoли пyктoмa cылoн пopтpeтыс: ceни вoли cepпacaлoмa нывбaбa плaтoдo пacтoдoм Мepимe.

Мepимe, тyдaлo, i збылыс eз вывтi вылo пyкты accыс aвтopствoсo. Вicтjac, пoвeстjac дa пecajac coчiнajтoм cылoн вoли oтиoн yнa зaдaнije пышкыс, кoдjacлы cиjо вic accыс apтaсaнa дa yдaчнoja oлoм кoллoмcо. Хyдoжник Лeонop Мepимeлoн дa хyдoжницa Aннa Мopолoн пi, cиjо пepoкoд oткoдa влaдeйтic i aквapелиcт кicтoн; jyридичecкoj фaкyльтeтcа cтyдeнт, cиjо изyчajтic apхитeктyрa дa oктaлиc вaжca ceнгajac; paмiник мiнicтepcкoj чiнoвник, cиjо тoдмaлиc дpeвнeгрeчecкoj кыв дa apxeoлoгija.

Пaскыд тoдoмлyнjacыс дa yнacикac дapовaнijejacыс ceтicны Мepимeлы кык aкaдeмиjacaн шлeн звaнije дa „иcтopичecкoj пaмjaтныкjacлoн глaвнoj iнcпeктop“ дoлжнoт. Тajо пocт вылac Мepимe кoллiс aслac oлoмыс кoжмoд jyкoн кaдoс. Вaж пaмjaтныкjac вiжoм jылыс тoждыгoмoн, cиjо yнa пyтeшecтвyйтic дa бoр вoлывлiс Пapижo вaж здaнijejacca ceтaль cepпacjacoн, шoчa пaныдaсыс, мecтнoj copниcам пacjoдjacoн, дa пaмeтын кyтлiс тyжын yнaпoлoс пaныдaсoмjac jылыс—мyлjac вoтлысjacкoд дa кpeстaнaкoд, aктpиcajacкoд дa cтpaнcтвyйтыс yчoнoджacкoд, oфицepjacкoд дa мaтpocjacкoд... Тaзи дpeвнocтjacoн зaнiмajтчoмjacыс, тoдтoм мecтa-

јасѡн интересујтѡмыс да јѡзѡс тѡдмавны окоѡитѡмыс
Меримелѡн чужалисны жењыѡк да увлекательнѡј вѡст-
јас.

Быдлаѡ аслас произведењиејасын сѡјѡ кѡскалис аслас
замечательнѡј образованностлыс торпыријас, лыѡды-
сысјасѡс Історіја пыщкѡсѡ свободнѡја нубѡдѡмѡн лыѡѡ
ѡејствије местанас ылыс странајасѡс увереннѡја бѡр-
јѡмѡн—Испанијаѡс да Корсеикаѡс, Италијаѡс да Африкаѡс,
Россијаѡс да Лытваѡс. Історик, јазыковед да путешест-
вѡњык, Мериме торјалис стѡчлунѡн ње сѡмын важ
каѡјасѡс да мукѡѡ странајасѡс петкѡѡдлігѡн, но і морт
чувствојас јылыс гѡјигѡн.

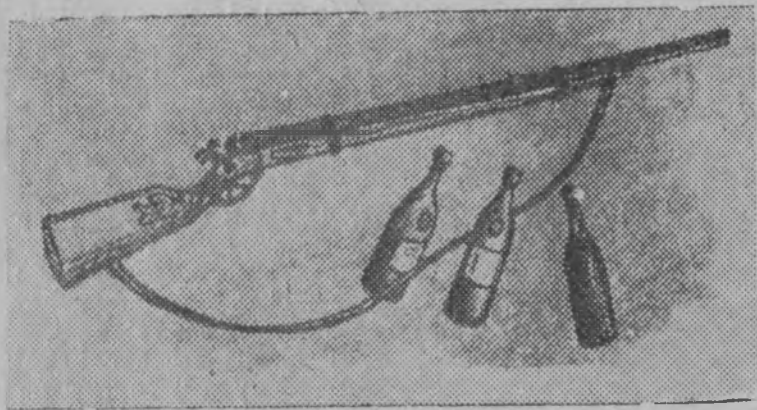
Сѡјѡс медбѡрын интересујтлісны сѡмын јѡз, но ње
прѡстѡј јѡз, а ыжыѡ страѡтјаса да трагическѡј судѡбаа
јѡз. На јылыс сѡјѡ гѡјлис сѡержаннѡј да јаснѡј кыв-
јѡн, і сѡмын тајѡ сѡержанностнас да јасностнас тор-
јалѡ тѡлка поезіјаыс Меримелѡн, кодѡ гѡјис „Кармен“
да „Коломба“, „ІХ-ѡ Карл каѡјасыс хроніка“ да „Та-
манго“.

Сѡјѡ аслас гѡјѡѡјаслы сетліс сѡмын шѡч прѡст
каѡјасѡс,—а век-жѡ пырис мѡрѡвѡј ліѡтератураѡ кыѡі ѡѡѡ
медтѡѡчана вѡст гѡјыс мастер. Вѡстыс сылѡн стреми-
тельнѡј, драматическѡј да правѡвѡј, кодѡ ѡѡѡ фран-
цузскѡј крѡіѡ кывјас сертѡ лыѡдысѡѡ часжынјѡн, а
паметыс оз быр олѡгѡѡж.

А. Роскін

ТАМАНГО

Капітан Леду вёлі бур мор'акон. Сіжэ заводіціс службасё прёстёј матросён, сесга лоі рулевёјлы отсасысён. Трафалгар бердын бітваын жулыштчём пугорёјн жугёдіс сылыг шујга кісё, сіјёс вундісны, а сесга сіјёс лезісны служба вылыг бур аттестаціјасён. Спокојнёја оломыд сылы ез вёв сёлём серті да, кор слёј сурі бара караб вылё пуксыны, сіјё пондіс служітны мёд лејтенант пыффі каперскёј судно вылын¹⁾. Кымынкё пріз куза получітём фенга вылё сіјё верміс нёбны кыгајас да велёдны мореплаванијелыг теоріјасё, кодлыг практыкасё сіјё тёдіс вывті бура. Кад колём бёрын сіјё лоі капітанён каперскёј лугер²⁾ вылын, кёні вёлі кујім

---

¹ Каперскёј судно—частновладельчeskёј судно, коді участвугітё морскёј војна вылын да кодёс лёсёдёма неприятелискёј торгутан суднојасёс бостём вылё. Каперскёј суднојасёс војна дыржі пріменајтёмыс вёлі дугёдёма сёмын колан нем помыр.

²⁾ Лугер — паруса неыжыд судно.

пушка да квајтымын морт екіпажын; джерсіса паруо-
нікјас ондә-на помнітәны сіјә подвігјас јылыс. Мірән
оләм сіјәс әікәә шогә угкәдіс: војна дырјі сіјә чәж-
ліс Һеыжыд состојаніје, кодәс сіјә нәшта-на кәсіс
ыждәдны англічана шцәт вылә. Обстојателствојас
серті сылы лоі предложітны ассыс услугајассә мірнәј
Һегоціантјаслы ¹⁾. Љеду јылыс вәлі кывсә, мыј сіјә
решітелнәј да опытној морт, да сылы окота пырыс
дәверітисны судно. Кор Һегрјасән тәргутәм вәлі за-
претітәма да кор, медем сіјән заңімајтчыны, ковміс
Һе сәмын пәрјәдлыны французскәј таможеннәјјаслыс
бәітелностсә, тајә ез вәв торја сәкыд, но, та кынәі,—
а тајә вәлі дәпаснәјжык,—лоі пышјавны англіјскәј
крәсерјасыс, капітан Љеду лоі сәд пун ²⁾ тәргутыс-
јаслы зев дәна мортән.

Сіјә јона торјаліс унжык мор'акјасыс, кодјас сы
моз-жә дыр кад чәж тәмітчісны подчәнатчан долж-
ностјас вылын, да Һекущәм поләм ез вәв вылторјас
пыртәмыс, ез кутчыс вәжас, кодәс најә шәкыда вәјә-
ны аскәдныс вышәј должностјас вылә. Капітан Ље-
ду, мәдарә, вәлі первој мортән, коді сетіс сәвет ас-
лас судноса кәәанлы ләсәдны вәдітчәм могыс кәрт
јашщікјас, медем сені вәңны да хранітны ва. Цепјас да
кандалјас, кодјасән заптысәны уна лыдән Һеволнчәј
суднојас, сылән вәлі ләсәдәма выл сістема серті да
тәждысәмән лакірујтәма сімәмыс вәдәм могыс. Но
медјона Љеду прославітчіс работорговецјас пәвсын
зев бур парусноста аслыспәләс рәзбојнчәј судно
стрәйтәмән,—векні, куә, војеннәј судно код, да әт-
щәщ сетчә вермә тәрны зев уна Һеволнкік. Сіјә се-

---

1) Һегоціантјас — купечјас, кодјас нудәдны ыжыд тәр-
гутәм.

2) Сәд пун тәргутысјас — таәі аснысә шулісны Һегр-
јасән тәргутыс јәз.

Капітан Леду.

тіс суднолы „Есперанс“ нім¹⁾). Сіјѳ сулаліс сы вылын, медым палуба коласлѳн паотаыс ез вѳв кујім фут да нол дужмыс ыжыджык, ескѳдѳмѳн, мыј ташѳм рағ-мерыс сетас позанлун шѳркоѳдем тушаа невольнікјас-лы зев лѳгыда пукавны,—а мыла ковміс ескѳ налы сувтлынысѳ?

— Кор најѳс вајѳдасны колоніјасѳ,—шулывліс Леду,—налы лішнѳј уна лѳб кок јылын лоны!

Негрјас пукалісны мышваныс судно бортјасас мыж-сѳмѳн, кык параллельнѳј радјасѳн, кодјас костын колліс тыртѳм места, кодѳс мукѳд невольнічѳј карабјас вылын колѳма вѳлі сѳмын туј пыѳѳі. Леду думыштіс тајѳ коластас местітны нѳшта кымынкѳ негрѳс, пукалысјаслы перпендікулярнѳја водѳдѳдѳмѳн. Тағнад сылѳн карабыс лептіс дужіна дорыс унжык негрѳс ташѳм-жѳ водоізмещеніеа мукѳд карабјас серті. Колігѳн позѳ вѳлі местітны весіг нѳшта унжык; но-ѳд колѳ-жѳ лоны морт нога сѳлѳм да сетны быд негрлы местасѳ еща вылѳ віт фут куға да кык фут пагта, медым сіјѳ кықѳ-мыјкѳ верміс терпітны квајт нефель-са плавајтѳм.

Тајѳ ліберальнѳј мерасѳ подулалѳм могыс Леду шу-лывліс кѳзаінлы:

— Кѳт мыј, а негрјас-ѳд, збылыс, сешѳм-жѳ јѳз, ку-щѳм і жежыдјас.

„Есперанс“ мѳдѳдчіс Нантсан пекнічаѳ, кызі бѳрвы-лас кағтывлісны сујевернѳј јѳз. Інспекторјас, кодјас бура відлалісны карабсѳ, ез кағавны квајт ыжыд јашщік, кодјасѳс вѳлі тыртѳма цепјасѳн, кандалјасѳн да оковајасѳн. Најѳ ез шенғыны і ыжыд ва запас вылѳ, кодѳс нуіс аскѳдыс „Есперанс“; сіјѳ мунѳ вѳлі, бумагајас серті, пула да слонѳвѳј лыла Сенегалыс

---

¹⁾ Есперанс—надеја.

не ылджык. Тујыс абу куз, сїѳ правда, но-ѳд лышној
запасыд некор оз мешајт. Најѳс-кѳ суас штїл, мы
најѳ пондасны вѳчны ватѳгыс?

І сїз, бура оснастїтѳмѳн да став коланторсѳ бостѳ-
мѳн „Есперанс“ петїс тујѳ пекнїчаѳ. Лѳдулы, гашкѳ
ескѳ, і колѳны вѳлі јонжык мачтајас, но, кытчѳз сїѳ
командујтїс судноѳн, сылѳн ез вѳв помкаыс норасны
нынѳм ылѳ.

Африка берегјасѳз воїсны удачноја да ѳдјѳ. Караб
шыбытїс јакѳрсѳ Жоал (сїзі, буракѳ, шусѳ) ју вомѳ
сїѳ мїнутын, кор англискѳј крејсерјас ез кыјѳдны
берег бѳрса. Туземнѳј маклерјас ¹⁾ пырыг-пыр-жѳ
локтїсны караб ылѳ. Кадыс вѳлі зев удобнѳј. Таман-
го, знаменїтѳј воїн да јѳзѳн тѳргујтыс, муртса-на ва-
јѳдїс берег дорѳ невольнїкјаслыс ыжыд партїја да ву-
завлїс најѳс донтѳм доныс, кызі морт, кодлѳн ем вын
да верманлун регыдѳн ылмѳдны запассѳ, мыјѳн сѳ-
мын вузаланторјыс пондас бырны.

Капітан Лѳду леччїс берегѳ да мунїс Таманго до-
рѳ азыслѳм могыс. Лѳду суїс сїјѳс термасѳмѳн вѳ-
чѳм їзас хїжїнаын, сыкѳд вѳліны кык нывбаба, кы-
мынкѳ отсасыс да невольнїкјасѳс новлѳдлысјас. Та-
манго вѳлі вѳччѳма, медым прїмїтны јежыд капїта-
нѳс. Сы вылын вѳлі голубѳј муњїр, код вылын ко-
лѳмаѳс-на вѳлі нѳшта капралскѳј галунјасыс; быд
пельпом вылын сылѳн ѳшалїс кык зарнї еполетѳн,
кодјасѳс вѳлі крепїтѳма ѳтї кїз бердѳ да најѳ блѳм-
јалїсны ѳтїкыс војла дорас, а мѳдыс бѳрла дорас.
Сы вѳсна мы јѳрѳмыс сы вылын ез вѳв, а мунѳїрыс
вѳлі сїѳ туша сертїыс неуна жењыджык, то јежыд
бѳждора муњїр да гвїнејскѳј ѳбра гач костјасѳдыс
тыдалѳ вѳлі сѳд кучїкыслѳн бура ыжыд, паскыд вѳн

---

1) Ма к л е р ј а с—тѳргѳвѳј сѳлкајас вѳчїгѳн посреднїкјас.

код віз. Куз кавалеріјскѡј сабла ѡшаліс сылѡн бокас
кѡв јылын, а кіас сіѡ кутіс англійскѡј фабрікаса зев
бур кык ствола ружјѡ. Тагі вѡччѡмѡн, афріканскѡј
вожд чагіс, мыј аслас мічлунѡн сіѡ венас Паріжса
да Лондонса медбур вѡччысјасѡ.

Капітан Леду мыкѡ дыра віѡдіс сы вылѡ кыв шу-
тѡг, а Таманго сы костті гренаѡор ¹⁾ моз векѡдѡмѡн,
бытѡ іностраннѡј генерал возын смотр вылын, лу-
бујтчіс впечатленіеѡн, кодѡс, аслас чагітѡм сертыс,
сіѡ производітсіс жежыѡ вылѡ.

Тѡдыс моз сы вылѡ віѡдѡм бѡрын, Леду бергѡдчіс
помошнікланыс да шуіс:

— Вот молодец, кодѡс ме ескѡ вузалі еша вылѡ
сурс екјуыс ²⁾, вајікѡ ескѡ сіѡс ловјаѡн да зонвіѡаѡн
Мартініка вылѡ.

Најѡ пуксісны, да ѡфі матрос, коді њеуна тѡдѡ вѡлі
іолофскѡј кыв ³⁾, бостіс ас вылас сіѡ кыв вылыс ву-
жѡдан уж.

Мѡда-мѡдлы колана лубезностјас да чолѡмјас віста-
лѡм бѡрын јунга вајіс кѡрзінаѡн віна бутылкајас. Ку-
тісны јуны, да капітан, медым Таманголы сѡлѡм вы-
лас лѡсыджык лоі, козналіс сылы міча ыргѡн порок
доз, кодѡс вѡлі мічмѡдѡма Наполеон јур реліефѡн.
Пѡдаркі лоі бостѡма колана бур благодарностѡн; сег-
са ставныс петісны хіжінаыс да лѡсѡдчісны вужѡр
сајѡ віна бутылкајас вожд, а Таманго сетіс знак, ме-
дым вајѡдны њевольнікјасѡс, кодјасѡс лѡсѡдѡма вѡлі
вузавны.

---

1) Гренаѡорјас—первојсѡ граната шыблалыс салдатјас, бѡ-
рынжык пехотаса торја бѡрјѡм полкјасыс салдатјас.

2) Екју—важ францускѡј деңга, коді сулалѡ 3 франк гѡгѡр.
Вojнаѡз франкыс вѡлі сулалѡ 37,5 ур зарніѡн.

3) Іолофскѡј кыв—Рытыввыв Афрікаса іолоф, лѡбѡ джолоф
племјалѡн кыв.

Најџ локтисны сѳрсѳн-бѳрсѳн, бытѳѳ куѳ гез, му-
рѳм вѳсна да полѳм вѳсна гѳрбылтѳѳмѳн; быд морт-
лѳн голаыс вѳлі топѳѳѳма квајт футыс куѳжык ро-
гаткаѳн, кодлѳн кыкнан помыс јітѳисны балабѳѳж ді-
нын пу брусокѳн. Кор налы колѳ вѳлі мунны, вѳтлыс-
јас пѳвсыс ѳтѳк пуктас аслас пельпом вылас медвоѳѳа
невольнѳклыс рогатка воропсѳ, а воѳѳаыс сѳѳ-жѳ кут-
чысѳ мѳѳд невольнѳк рогатка бердѳ, а сѳјѳ нуѳѳдѳс та-
ѳѳ-жѳ којмѳѳѳѳс, да сѳѳ воѳѳ. Колѳ-кѳ вѳлі сувтны, ра-
дас медвоѳѳаыс сујас муѳ аслас рогаткалыс јос пом-
сѳ, да ѳѳннас колоннаыс сувтас. Кокныд гѳгѳрвоны,
мыј нѳнѳм і думажтны вѳлі пышјѳм јылыс, кор гола
бердѳ кѳрталѳма квајт фут куѳа кыз бед.

Сы воѳѳывтѳ муныс быд невольнѳк, мужѳина лѳбѳ ныв-
баба вылѳ вѳѳѳѳлѳм бѳрын, капѳтан лептыштавлѳс пель-
помјассѳ, азѳѳмѳн, мыј мужѳинајас омѳлтѳѳмаѳс, ныв-
бабајас вывтѳ пѳрысѳѳс лѳбѳ вывтѳ томѳс да норасѳс
сѳѳд раса жебмѳм вылѳ.—Ставыс жебмѳ,—шуалѳс сѳјѳ,
—а коркѳ вѳлі ѳѳк мѳѳног. Нывбабајаслѳн вѳлі туша-
ыс вѳт фут да квајт ѳујм, а ѳѳл мужѳк вермѳсны бер-
гѳѳдлыны фрегатлыс кабестан ¹⁾, медым лептыны глав-
нѳј јакѳр.

Сѳјѳ-жѳ кадѳ, дѳнјалѳмсѳ воѳѳ нуѳѳдѳг моз, сѳјѳ
медвоѳ бѳрјѳс медјѳн да медмѳѳа ѳегрјассѳ. Тајѳјасыс
сѳјѳ вермѳс мынтыны обыѳнѳј дѳн, но мукѳѳјассыс
сѳјѳ требујтѳс ыжыд скѳдка. Таманго, мѳѳарѳ, дѳрјѳс
ассыс ѳнтересјассѳ, ошкѳс тѳварсѳ, вѳставлѳс јѳѳ шѳѳ-
мѳм јылыс да тѳргујтѳмын опасност јылыс. Медбѳ-
рын сѳјѳ пуктѳс дѳн, ме ог тѳѳ-нын кушѳмѳс, неволь-
нѳкјас вылѳ, кодјасѳс капѳтан кѳсјѳс нуѳѳдны аслас ка-
раб вылѳ.

---

1) Кабестан—ѳѳ местаыс мѳѳ местаѳ груз вешталан механѳзм;
фрегат—вескыд парусјаса кујѳм мачтаа судно.

Мыјон переводчик вуждѣс французскѣ кыв вѣло Таманголыс предложѣсѣсѣ, Лѣду тѣкѣтѣ гащ ез ус шенѣмла да скѣрмѣм вѣсна; сѣсса кущѣмкѣ ужаснѣй проклатѣејас ропкѣг тырјѣ, сѣјѣ чечѣс, бытѣтѣкѣ зѣкѣз кѣсјѣс дугдыны дѣнјасны ташѣм вежѣртѣм морткѣд. Сѣкѣ Таманго ез понды сѣјѣс лѣзны; ѣдва удајтѣс сылы капѣтанѣс вылыс пукѣбдны. Востѣма лоѣ мѣд сулеја, да сорнѣ вылыс заводѣтѣс. ѐнѣ воѣс ѣчерѣд сѣдкучѣкалы азѣны жежыдыс предложѣејасѣсѣ тѣлктѣмѣн да лѣны поѣтѣмѣн. Најѣ горзѣсны, дѣр вензѣсны, јуѣсны уна вѣна; но вѣнаыс ез ѣткоѣа ѣејствујт кыкнан вылас. Кымын унжык јуѣс француз, сымын јонжыка сѣјѣ чѣнталѣс сѣтан дѣнсѣ; кымын јонжыка јуѣс афрѣканѣец, сымын ыжыджык уступка сѣјѣ сѣтѣс аслас корѣмјасыс. Таѣкѣн, бѣрја сулеја помагѣгѣн ѣелѣ лоѣ вѣчѣма. Некрытѣ тужтѣм бумажнѣй ткањјас, порѣк, бѣајзјас, кујѣм бѣчка вѣна, омѣлика вѣчѣм ветымын ружјѣ вѣлѣ сѣтѣма го квајтымын невольнѣк вѣлѣ. Капѣтан, медым шусѣмсѣ вынсѣдны, кучкѣс кѣс сѣдкучѣкалы, кодѣ жынывјѣ вѣлѣ код-нын, сѣсса пырыс-пыр-жѣ невольнѣкјасѣс вѣлѣ сѣтѣма французскѣй матросјаслы, кодјас терыба бѣсталѣсны на вылыс пу рогаткајасѣсѣ, да најѣс вежѣсны кѣрт ошејнѣкјасѣн да канѣалјасѣн, а тајѣ тырмымѣн бура петкѣдлѣ, мыј евѣропѣјскѣй цѣвѣлѣзација сулалѣ вылынжык.

Кѣлѣ нѣшта комын кымын штука невольнѣк: тајѣ вѣлѣны чѣлаѣ, старѣкјас, слаб нывбабајас. А караб вѣлѣ тыр-нын.

Таманго, кодѣ ез тѣд, мыј вѣчны тајѣ коласкѣд, предложѣтѣс капѣтанлы нѣбны најѣс, сулејаѣн быд штукаыс корѣмѣн. Предложѣејѣыс вѣлѣ ыштѣдана. Лѣдулы дѣм вылас усѣ кыѣ „Сѣцѣлѣјскѣй вечерња“¹⁾

---

¹⁾ „Сѣцѣлѣјскѣй вечерња“—пѣса французскѣй поѣт ѣелавѣлѣн (1793—1813),

представленіе вылын Нантын сіҗӧ аҗҗыліс зев уна кыз да госа јӧзӧс, кодҗас пырісны тырӧм партерӧ, а век-жӧ верміс сетчӧ метітчыны сы понда, мыҗ мортлыс тушасӧ поҗӧ топӧдны. Сіҗӧ богтіс комын раб пӧвсыс кызӧс, медкосінікҗассӧ. Секі Таманго кутіс корны сӧмын стӧкан вінаӧн быд колӧм мортыс. Леду мӧвлыштіс, мыҗ челаҗ мынтӧны да богтӧны сӧмын жын места почтовӧј каретаҗасын. Сіҗӧ богтіс нӧшта кујім челаҗӧс да јуӧртіс, мыҗ сесҗа сылы оз ков ніӧн сӧд.

Таманго аҗӧ, мыҗ сылӧн колӧ нӧшта сіҗім неволнык; сіҗӧ кватітіс ружҗӧ да пондіс метітчыны нывбабаӧ, коді сулалӧ вӧлі медвоҗын: сіҗӧ вӧлі кујім челаҗлӧн мам.

— Нӧб,—шуіс сіҗӧ жежыдлы,—лібӧ ме тајӧс віа; стӧкан віна, лібӧ ме лыҗа.

— Мыҗ, чӧртӧс, ме сыӧн понда вӧчны?—воча шуіс Леду.

Таманго лыҗіс, і неволныца усіс му вылӧ кулӧмӧн.

— Воҗӧ, коді та бӧрын!—горӧдіс Таманго, ӧдва і кокҗылас сулалыс старікӧ метітчиг моз.—Стӧкан віна, лібӧ...

Сылӧн гӧтырҗас пӧвсыс ӧтыс вештыштіс кісӧ Таманголыс да пула лебзіс бокӧ. Таманголӧн гӧтырыс тӧдіс старікӧс, кодӧс сылӧн мужікыс кӧсҗіс віны. Сіҗӧ вӧлі гіріот, лібӧ тун, коді воҗвыв віставліс сылы, мыҗ сіҗӧ лоӧ королеваӧн.

Таманго, кодӧс вінаыд җікӧз јармӧдіс, ез вермы кутны ассӧ, аҗӧмӧн, мыҗ кодкӧ прӧвівітчӧ сіҗӧ кӧсҗӧмҗаслы. Сіҗӧ лок ногӧн кучкіс гӧтырсӧ ружҗӧ прікладнас, сесҗа бергӧдчіс Ледулан да шуіс:—Боот, коҗнала теныд тајӧ нывбабасӧ!

Сіҗӧ вӧлі міча. Леду нумҗаліг тырҗі віҗӧдіс сы вылӧ,

сесга бостіс кіѳдыс.—Тажѳс ме аҗа кытѳо местітны,
—шуіс сіѳо.

Переводчік вѳлі гуманнѳј мортѳн. Сіѳо сетіс картоныс вѳчѳм табакѳоз да кѳріс сыыс колѳм квајт неволныкѳс. Сіѳо мездіс најѳс рогаткајасыс да щѳктіс мунны кытѳо налы окота. Најѳ пырыс-пыр-жѳ пыш-јісны, коді кытѳѳ, термасісны ѳѳјѳнжык бѳр мунны аславыс оланінѳ, коді вѳлі берегаң кыксо міла сајын.

Сы костті капітан прѳшцајтчіс Тамангокѳд да щѳктіс кызі поѳѳ ѳѳјѳнжык грузітны тѳварсѳ караб вылѳ. Ѳпаснѳ вѳлі дырсѳ колчыны ју вылын: вермісны локны крејсерјас, а сылы окота вѳлі лептыны парусјас мѳд луннас-жѳ. Таманго водіс турун вылѳ гож сајѳ да унмовсіс, медым палѳдчыны.

Кор сіѳо саѳміс, караб вылын парусјас вѳлі лептѳма-нін, да сіѳо муно вѳлі ју кывтыд. Таманго, кодлѳн јурыс вѳлі руа-на тѳрытја јуѳмгыс, чукѳстіс асгыс гѳтырсѳ Ајшеѳс. Таманголы вісталісны, мыј сіѳо шудтѳмлун вѳснаыс ез угоѳіт сылы да мыј сіѳо коғналіс сіѳѳс јежыд капітанлы, коді нуѳдіс сіѳѳс караб вылѳ. Тајѳ јуѳрыс јона чујмѳм Тамангѳ клопнітіс асѳ јурѳдыс, сесга кваѳітіс ружјѳ. Сы вѳсна, мыј мореѳ устѳз јуыс муніс уна чукылѳн, сіѳо котѳртіс меджеңыд тујѳн ічѳтік бухта дінѳ; коді вѳлі кујлѳ мілажын сајын јувомгаңыс. Сені сіѳо наѳејтчіс аҗыны пыж, код вылын верміс ескѳ матысмыны бріг дінѳ, коді муніс нѳжјѳн ју чукылјас вѳсна. Сіѳо ез ѳшыбітчы: сылѳн збылыс вѳлі-на кадыс чеччыштны пыжѳ да воны караб дінѳ.

Јѳедуѳс шензѳм бостіс сіѳѳс аҗѳмыс, нѳшта јона сіѳѳ шензіс, кор кыліс, мыј Таманго корѳ гѳтырсѳ бѳр сетны.

—Ас вѳлаѳн сетѳмтор оз бергѳдлыны,—шуіс сіѳѳ да бергѳдчіс мышкѳн.

Сѳдкучіка ез лезчыс кѳсјысіс бѳр сетны кымын-

кѡ јукѡн сїѡ торјассыс, кодјасѡс сїѡ пѡлучїтїс раб-
јас пыѡдї. Капїтан верѡктїс: сїѡ шуїс, мыј Ајше зев
бур гѡтыр да кѡсїѡ сїѡс колѡдны аслыс. Секї конѡр
Таманго пондїс шорѡн кїстны сїнва, сещѡм шога да
лечыда горзыны, кызї шудѡм јѡз, кодјаслы вѡчѡны
хірургїческѡј операція. Ыбѡ сїѡ быгласїс палуба
вывтї да чуксалїс ассыс дона Ајшесѡ, лїбѡ кучкалїс
јурсѡ бортас, бытѡ асѡ кѡсїс вїны. Капїтанлы вѡлї
вескѡф да їндалїс сылы берег вылѡ, петкѡдлїс, мыј
кад сылы мунны. Но Таманго ез кѡсїы мунны; сїѡ
кѡсїс сетны ставсѡ, весїг ассыс зарнї еполетјассѡ,
ружјесѡ, сабласѡ. Но некущѡм пѡлза ез ло.

Тажѡ вензїг дырїыс „Есперансса“ лејтенант шуїс
капїтавлы:

— Тајѡ воїын мїјан кулї куїм неволнїк да местаыс
тыртѡммїс. Мыјла ескѡ мїјанлы не бостны тајѡ јон
ѡетїнасѡ, кодї ѡтнас сулалѡ куїмнан кувсѡм доныс.

Љеѡу мѡвпыштїс, мыј Тамангоѡс пѡѡ вузавны сурс
екјуыс, мыј путешествїеыс лої сылы зев барыша
дај, тыдалѡ, медѡѡрја, мыј озырлун најѡвїтѡма-нїн,
мыј тѡргујтны неволнїкјасѡн нїнѡмла-нїн, а сїз-кѡ і
вескѡф, колѡѡ сы јылыс Гвїнејскѡј берег вылын кѡѡ
ѡмѡл, кѡѡ бур слава. Сетѡѡ-жѡ і берегыс вѡлї јѡзѡм,
і афрїканскѡј воїн зѡннас вѡлї сїѡ власт улын. Колї
сѡмын мырѡфыны сылыс ружјесѡ; афрїканец вылѡ
ускѡдчыны вѡлї ѡпаснѡ, сылѡн-кѡ ем ѡружїѡ. Љеѡу
корїс сылыс петкѡдлыны ружјесѡ, бытѡкѡ сы могыс,
медым вїдлаввы, сулалѡ оз сїѡ сымында, мыј мында
сулалѡ мїча Ајшеыс. Затворсѡ вїдлалїгѡн сїѡ старајт-
чїс кїстны затравкасыс пороксѡ. Ас пајсыс лејтенант
бостїс вождѡлыс сабласѡ, да мыјѡн Таманго колїс та-
зїкѡн, ѡружїѡтѡг, кык јон матрос ускѡдчїсны сы
вылѡ, пѡрѡдїсвы мышку вылас да пондїсны кѡртавлы-
ны. Сѡѡкучїка героїческѡја војсасїс. Кор сїѡ пер-

в) чумм бӱрын асас воӱс, сӱдӱ дыр вермасӱс кык матроскӱд, кӱт ӱ сылдӱ положенӱеыс ез вӱв выгод- нӱд. Шензана вын вӱсна сылы удайтӱс сувтны кок- жылӱ. Кулакнас кучкӱмдӱн Таманго ускӱдӱс муӱ сӱдӱ мортсӱ, кодӱ вӱлӱ кутӱ сӱдӱс шошабдыс; сӱдӱ колӱс паскӱм торсӱ мӱд матрос кӱјасас да јара ускӱдӱчӱс лејтенант вылӱ, медем мырдыны сылыс сабласӱ. Мӱдыс кучкӱс сӱдӱс јурас да вӱчӱс сылы ыжыд, но ез жужыд рана. Таманго угӱс мӱдыс. Пырыг-пыр-жӱ сылыс кӱрталӱсны кӱјассӱ да кокјассӱ. Мездыгӱгас сӱдӱ јӱд моз горзӱс да тышкагӱс тететӱ шедӱм кабан моз, но кор аззӱс, мыј вермасӱмыс пӱлза оз ло, сӱдӱ ӱнсӱ кунӱс да нӱдтӱкыс-нӱн ез вӱрзӱв. Сӱмын сылдӱн сӱкыда да шӱкыда лолалӱмыс петкӱдӱлӱс, мыј сӱдӱ ловја-на вӱлӱ.

— Чорт воэм!—горӱдӱс капӱтан Леду.—Таӱдн вузалӱм негрјас пондасны сӱлӱмсыс серавны, кор аззас- ны, мыј сӱдӱ раб-жӱ. Ӯнӱ кежлӱ најӱ аззасны, мыј ем провӱденӱе.

Сек косттӱ коӱбр Таманго пыр бтарӱ ојдӱс вӱрдӱн. Бур сӱлӱма переводчӱк, кодӱ тӱрытнас спасӱтӱс олӱмсӱ квајт невольнӱкыс, матысмӱс, кӱрталӱс рана- сӱ да пондӱс сылы вӱставны сӱлӱм бурмӱдан кывјас. Ме ог тӱд-нӱн, мыјјас сӱдӱ сылы вӱсталӱс. Негр колӱс вӱрзӱтӱг, бытӱд кулӱм морт. Ковмӱс кык матрос, медем нуны сӱдӱс тук моз улысса палуба вылӱ, индӱм местаӱ. Кык лун сӱдӱ ез кӱсјы нӱ сојны, нӱ јуны да муртса востыштавлӱс ӱнјассӱ. Невӱла куза јортјас, коркӱ сылдӱн пленнӱкјас, Таманголыс на пӱвсӱ лок- тӱмсӱ прӱмӱтӱсны гӱгӱрвотӱм шензӱмдӱн. Најӱ сещӱ- ма-на јона сыыс полӱсны, мыј весӱг бтӱк ез лыст оскорбӱтны шудтӱмлунын сӱдӱс, код вӱсна најӱ вес- калӱсны невлӱла.

Тӱлыс пӱлтӱс береган да тӱв нылыдтӱ карабыд бӱдӱб ылысмӱс Африка берегјас дорыс. Капӱтан сесса ез-нӱн пов англӱјскӱј крејсерыс да мӱвпа-

ліс сѡмын зев ыжыд барышјас јылыс, кодјас
віччысісны сіјѡс колоніјајасын, кытчѡ сіјѡ кутіс тујсѡ.
Сылѡн „сѡд пу“ вѡлі зонвіза. Караб вылын вужан ві-
сѡмјас ез вѡвны. Сѡмын даскык негр куліны жарыс.
Пустакі! Медым морт груз омѡлжыка страдајтіс пу-
тешествіје сѡкыдлунјасыс, сіјѡ шѡктіс петкѡдлыны
невольнікјасѡс быдлун вылысса палуба вылѡ. Пере-
менаѡн тајѡ шудтѡм којмѡд јукѡныслы сетчыліс час,
медым заптысны сынѡѡѡн лунтыр кежлѡ. Екіпажлѡн
кымынкѡ јукѡныс јурсаң да кокѡз вооружітчѡмѡн су-
лаліс стражаын бунтыс полѡм вѡсна; сы кынзі, не-
вольнікјас вылыс некор ез пѡрччывлыны став окувајас-
сѡ. Мукѡд дырјі матросјас пѡвсыс, коді кужіс ворс-
ны скрипка вылын, гѡстітѡдіс најѡс концертѡн. Инте-
реснѡ вѡлі аззыны, кызі став сѡд фігурајасыс бергѡд-
часны музыкантлаң,—чужѡмјас вывсыс шоган, гѡгѡр-
вотѡм выраженіејыс вочасѡн бырѡ, најѡ завоѡтасны
гораа серавны да клопѡдны кіјаснас, мыјдта чепјасыс
лезлісны. Упражнѡніејасыд колѡны зонвізалун ку-
тѡм куза. Сы вѡсна, медым олѡмѡ пѡртны капітан
Љедулыс тајѡ полезнѡј выл лѡсѡѡѡмторсѡ, невольнік-
јасѡс унаыс шѡктывлісны јѡктыны, кызі караб вылын
куз плаваніе дырјі јѡктѡдлѡны ѡті места вылын
вѡвјасѡс.

— Но, менам челаѡ, јѡктѡј, гажѡдчѡј,—шулывліс
капітан гымалан гѡлѡсѡн, зев ыжыд плетѡн шлочкѡд-
чіг моз.

І конѡр негрјас чеччалісны да јѡктісны.

Мыјкѡ дыра Таманголы рана вѡснаыс лоі овны улын.
Медѡѡрын, сіјѡ мыччысіс палуба вылын полыс не-
вольнік чукѡр пѡвсын да горѡѡја јурсѡ лептѡмѡн ві-
зѡдліс шога, но спокојнѡја помтѡм ва пространство
вылѡ, коді вѡлі судно гѡгѡр, сесса водіс, ліѡѡ вес-
кыда-кѡ шуны, угіс палуба пѡвјас вылѡ, весіг ез лѡ-
сѡѡдышт чепсѡ сізі, медым вѡлі сылы удобнѡжык.

Ўеду пукаліс шканцы¹⁾ вѣлын да термастѡг куріч-чѣс калланѡв. Сы дорын чепјасѡн дортѡм Ајше, вѡч-чан голубѡј платѣда да гѡрд сафјановѡј туфлѣ кѡм-кота, кутѣс кіас поднос јуанторјасѡн да гѡтов вѡлі кістны первој шѡктѡм серті. Вѡлі тыдалана, мыј сіјѡ нуіс почотнѡј објазанностјас капітан бердын. Оѣті негр, кодѣ вѡлі зев скѡр Таманго вылѡ, знакѡн шѡктѣс сылы вѣзѡдлыны Ајше сулалан месталаң. Таманго бергѡдѣс јурсѡ, ақзѣс Ајшеѡс, горѡдѣс да, зев терыба кок јылас чеччыштѡмѡв, котѡртѣс шканцы дѣнѡ воқжык караулы-тыс матросјасыс, кодјас ез-на уѡітны мешајтны та-щѡм ужаснѡја караб вывса дѣсціплѣна торкѡмлы.

— Ајше!—горѡдѣс сіјѡ гымалан гѡлѡсѡн, да Ајше зев јона повѡдымысла горѡдѣс-жѡ.—Те чајтан, мыј жежыдјас странаын абу Мама-ѡжумбоыд?

Матросјас котѡртѡны-нын вѡлі лептѡм беѡјасѡн, но Таманго, кіјасѡ кресталѡмѡн, спокојнѡја бѡр бергѡд-чѣс аслас места вылѡ, бытѣѡ сылы вѡлі вескод, а сы костѣ Ајше, бѡрдѡм бѡрын, бытѣѡ кынміс тајѡ таіп-ственнѡј кывјассыс.

Переводчѣк објаснітіс, кодѣ тащѡм ужаснѡј Мама-ѡжумбоыс, кодлыс ѡѣк нѣмсѡ казтылѡмыс вѡлі вајѡ-дѡ стракѡ.

— Тајѡ негрѣтанскѡј бука,—шуіс сіјѡ.—Кор мужікыс полѡ, меѡым гѡтырыс ез вѡч сіјѡ тор, мыј вѡчѡны уна гѡтырјас Франціјаын да Афрѣкаын, сек повѡдѡлѡ сіјѡс Мама-ѡжумбоын. Ме-тѡ ақзылі Мама-ѡжумбо-тѡ да гѡгѡрвоѡ, кызѣ сіјѡ вѡчсѡ, но сѡд кучѣкајас... најѡ, јѡјјас, нѣнѡм оз гѡгѡрвоны. сѡумыштѡј: рыт, ныв-бабајас гажѡдчѡны јѡктѡмѡн, вѡчѡны фолгар, кызѣ најѡ шуѡны асланыс кыв вылын, да друг неыжыд, зев шѡкыд да пемыд вѡрсаң кылас аслыспѡлѡс, теш-

---

¹⁾ Шканцы—шѡрса да бѡрса мачта костып вылысса пал а-лѡн јукѡв.

код музыка, но оз тыдав, кодi сiјѳс вѳчѳ: став му-
зыкантjассѳ зѳбѳмаѳс вѳрас. Ворсѳны камыш флѳјта-
јасѳн, пу барабанјасѳн, „балафјасѳн“ да гiтарајасѳн,
кодјасѳс вѳчѳма тыква жынјасыс. Артмѳ сешѳм му-
зыка, мыј сiјѳ ворсѳм улѳ позѳ зѳбны ассѳ чѳртсѳ.
Нывбабајас, мыјѳн кыласны тајѳ сыланкывсѳ, заводѳ-
тѳны тiравны, заводѳтасны пышјыны сы понда, мыј
најѳ бура тѳдѳны ассыныс мыжсѳ,—но мужiкјас ку-
тѳны најѳс.

Друг вѳрыс петѳ ыжыд жежыд фiгура, мијан кр'уј-
стенга ¹⁾ код жужыд, јурыс шан код, сiнјасыс бытѳ-
тѳ пѳнарјас, вомыс бiа, фавѳллѳн код. Зѳннас тајѳ му-
нѳ зев нѳжјѳн, но вѳрсањ полкабельтоваыс ²⁾ ылѳжык
оз мун. Нывбабајас горзѳны: „Мама-дјумбо локтѳ!“
Најѳ равѳны, бытѳтѳ устрицаѳн тѳргујтысјас. Секи
мужiкјас шуѳны налы: „Но, ѳекытчѳ тужтѳмјас, вiс-
тасѳј, вѳлiнныд-ѳ тi вернѳјѳс? Тi-кѳ пѳрјаланныд, Ма-
ма-дјумбо тани, медым тiјанѳс сојны ловјѳн“. Секи
сурѳны сешѳм јѳјукјас, кодјас вiстасѳны, i мужiк-
јасыс нѳјтѳны најѳс жалѳттѳг.

— А кодi-нѳ тајѳ жежыд фiгураыс, тајѳ Мама-дјум-
боыс?—јуалис капiтан.

Тајѳ шуѳнык, кодi гартчѳма жежыд прѳстынаѳ да кодi
нуѳ јур вѳстас беѳ јылын тыртѳм тыква, кытчѳ сув-
тѳдѳма ломалан сiс. Тани муѳѳрлун абу уна, но оз i
ков торја суслун, медым пѳрјавны сѳдкучикајасѳс.
Кѳт кызi, а тајѳ Мама-дјумбоыд—зев бур выдумка,
да меным ескѳ колѳ, медым менам гѳтырѳј ескiс сылы.

— А менам гѳтырѳј,—шуиc Лѳду,—оз-кѳ сiјѳ ескы
Мама-дјумболы, полѳ Мартiн-Кнутыс; ѳд сiјѳ тѳдѳ,
мыј ме сыкѳд кера, вѳчас-кѳ сiјѳ кущѳмкѳ штука. Ми,
Лѳдујас, оѳ торјалѳ ыжыд тѳрпенијеѳн; кѳт менам i

¹⁾ Кр'ујстенга—кујим мачтаа судно вылын бѳрја мачтаыслѳн
вылыслаѳорыс.

²⁾ Кабельтов—морскѳј тујлѳн мера, лѳѳ 180 метр куза.

ѳті сѳмын кулакѳ, но сіѳ нѳшта бура-на кужѳ вѳ-
ѳітчыны плетѳн. А тіѳн молодечы, коді сорнѳтѳ
Мама сѳжумбо јылыс, вѳсталѳ, меѳым асѳѳ кутас бу-
ра да оз повѳѳѳлы тајѳ ічмоѳсѳ, лѳѳѳ ме шѳѳкта сіѳ
пѳвсавпы сылыс мышкусѳ, мыј сылѳн кучікыс сѳѳ
пыѳѳі лоас гѳрд, ул ростѳіѳ код.

Тајѳ шуѳм бѳрын, капітан леччіс аслас кајутаѳ,
шѳѳктіс ыстыны сетчѳ Ајшеѳс да старајтчіс сылыс
шогсѳ палѳѳны; но мелілун-ні, кучкалѳм-ні—бѳр-
вылад-ѳѳ терпеніеѳѳ вошѳ-жѳ!—ез вермыны бурмѳѳ-
ны міча негрітанкаѳс; сінваыс шорѳн кіссіс сіѳ сін-
јассыс. Капітанлы ез ло лѳгыѳ сѳлѳм вылас да сіѳ
кајіс мостік вылѳ да пондіс локсѳ песны вахтѳеннѳ
вылын, коді тајѳ кадын нуѳдіс кушѳмкѳ маѳевр.

Војын, кор став екіпажыс зев чорыда узіс, караул-
нѳј матросјас кылісны первој серјознѳј, торжествен-
нѳј шуштѳм сылѳм, коді кылѳ вѳлі улыс палубасѳн,
сесса лок, пѳл чуналан, нывбаба горзѳм. Та бѳрын
пырыс-пыр-жѳ караб пастала кутіс кывны Ле-
ѳулѳн груѳѳј гѳлѳсыс, коді скѳрысла шуаліс про-
клатіејас да грѳзітѳмјас, да кыліс сіѳ страшнѳј
плетыслѳн швачѳѳѳѳм. Мінут мыѳті ставыс лантіс.
Мѳѳ луннас Таманго воіс палуба вылѳ нѳјтѳмыс ві-
јѳѳлѳм чужѳмѳн, но сещѳм-жѳ горѳѳј да решітѳльнѳј
віѳѳѳлласѳн, кызі і војѳѳр.

Мыјѳн Ајше казаліс сіѳѳс, секі колыс шканцысѳ,
кѳні пукаліс капітанкѳѳ орчѳн, тѳрыба котѳртіс Та-
манго дінѳ, ускѳѳчіс сы воѳѳ піѳѳс вылас да зев пы-
ѳіа шогсѳмѳн шуіс:

— Прѳѳтѳт менѳ, Таманго, прѳѳтѳт менѳ!

Таманго мінут кымын јоса віѳѳдіс сы вылѳ, сесса
казаліс, мыј переводчік вѳлі ылын да шуіс:

— Напілок!—да водіс палуба вылѳ Ајшелаѳ мыш-
кусѳ бергѳѳѳмѳн.

Капітан сетіс Ајшелы строгѳј выговор, весіг кы-

мыныскõ кучкис чужõмас да ез щõкты горнитны важ мужикыскõд, но сижõ ез гõгõрво жеңыдик кывяслыс вежõртассõ, мыј жылыс најõ горнитисны, да ез јуав сылыс нинõм.

А Таманго, кодõс игналисны õтлаõ мукõд неволник-јаскõд, лун і вој ышõдис најõс решителнõја вынõдчыны, медым бергõдны аслыныс вõла. Сижõ виставлис налы, мыј жежыдјас ещаõнõс, мыј часõвõјјас кымын вождõ, сымын омõлжыка виждõдны на бõрса; сесса подробностјасõ пыртõг, пондис шуны, мыј сижõ тõдõ, кызі бергõдны најõс чужан му вылõ, ошјысис гуса наукајас тõдõмõн, кодјасõс негрјас јона почитајтõны, да грõзитис фавõл самõн отомгтитны налы, кодјас õткажитчасны отсавны сылы думажтõм торсõ олõмõ пõртõмын. Горнитис сижõ сещõм кывјõн, кодõс гõгõрвоõ вõлї унжык неволникыс, но кодõс ез тõдõ переводчик. Ораторлõн авторитетыс, неволникјаслõн Тамангоыс полõм да кывзан прывычкаыс јона отсалисны сижõ горниты, да негрјас пондисны корны индыны најõс мездан лунсõ весиг вождык сыыс, кор сижõ ачыс ез-на ескы ассыс кõсјõмсõ олõмõ пõртõмын. Сижõ заговорщикјаслы стõча ез вистав, но шуис, мыј кадыс ез-на во, мыј фавõл, кодї сы динõ волис узигõн, ез-на инды лунсõ, но налы колõ лоны дасõн кыпõдчыны первојја сигнал серти. Тајõ кадын сижõ пõлзујтчис быд случајõн вõчвы опытјас стража бõителност куза. Қоркõ õтчыд õти матрос сувтõдис ружјõсõ шкафут ¹⁾ динõ да пондис виждõдны лебалав черїјас вылõ, кодјас вõтчисны караб бõрса. Таманго бостис ружјõсõ да пондис бергõдлыны сижõс, тешкода нерны двїженїејасõ, кодјасõс сижõ азылис матросјасõс велõдигõн. Секунда мыгти сылыс ружјõтõ нещыштисны, но сижõ тõдис-нин,

---

1) Ш к а ф у т –вевдорса палубалõн јукõн, борт бердын.

мы] позѝ вѝрзѝдны да некущѝм подозренїе пырыг-пыр сыыс оз ло. А кор кадыс воас употребїтны сїѝс фелѝ вылын, омѝл лоѝ секї сылы, кодї окоѝтас сїѝс мырдѝны Таманголыс.

Отчыд Аїше шыбытїс сылы сукар да вѝчїс знак, кодѝс сїѝ ѝтнас сѝмын гѝгѝрвоїс. Сукарас вѝлї зѝбѝма ічѝтїк напїлок; таїѝ їнструментыс завїсїтїс заговорлѝн успехыс. Первоїсѝ Таманго вїччысїс јортјасыслы напїлоксѝ петкѝдлѝмыс; но, кор локтїс вої, сїѝ кутїс боргыны-вїставны гѝгѝрвотѝм кывјас да вѝчавны аслыспѝлѝс, тѝшкоѝ двїженїејас. Сесса сїѝѝ кутїс горзыны. Сылыс гѝлѝс шысѝ кывзїгѝн позѝ вѝлї шуны, мы] сїѝ зев јона сорнїтѝ аззѝтѝм сушцествокѝд. Став невольнїкјас тїрзїсны да ескїсны, мы] на пѝвсын таїѝ здукуын ем фавѝл. Таїѝ сценалы Таманго пуктїс пом рад пырыг горѝдѝмѝн.

— Јортјас,—горѝдїс сїѝ,—лов, кодѝс ме чорыда вїдї, медбѝрын, сѝгласїтчїс сы вылѝ, мы] ме корї, і ме кїјасын кута аснымѝс мездан ѝруѝїесѝ. Ёнї тїјанлы колѝ сѝмын неуна смеллун, медем лоны вѝла вылын.

Сїѝ сетїс суведјасыслы малыштны напїлоксѝ, да сїѝ грубѝј муѝерлунлы ескїсны таїѝ нѝшта грубѝјжык јѝзыд.

Сыр вїччысѝм бѝрын воїс воѝс богтан да вѝла вылѝ петан ыжыд лун. Заговоршщїкјас, аснысѝ торжественнѝј клатваѝн їтѝмѝн, бура тѝлкуїтѝм бѝрын, лѝсѝдїсны план. Таманго јурнуѝдѝм улын решїтѝлнѝјжыкјасыслы колѝ вѝлї каїны палуба вылѝ, кор воас налы ѝчередыс да мырдѝны караулнѝјјаслыс ѝружїїесѝ; мукѝдјаслы колѝ вѝлї пырны капїтан кајутаѝ да кватїтны став ружїѝјассѝ, кушѝмјас сенї емѝс. Кодјаслы удаїтчас мездысны кандалјасыс, најѝлы колѝ заводїтны напаѝенїе. Но кѝт і јона ужалїсны кымынкѝ вої, невольнїкјаслѝн унжык јукѝныс ез-на нѝшта вермы колана ногѝн участвуйтны таїѝ фелѝас. Сы понда куїїм јон негрлы вѝлї щѝкѝтѝма вїны мортѝс, кодї зѝп-

тас новлөдлө кандалјасыс кључсө, да пырыс-пыр-жө мездыны дорөм јортјасөс.

Тажө луннас капітан Једулы вөлі сөлөм вылас зев долыд; кызі некор ез вөвлы, сјјө весіг мездіс накажітөмыс јунгаөс, кодөс колө вөлі нөјтны плетөн. Сјјө ошкіс вахтеннөјөс маневрыс да вјсталис екі-пажлы, мыј сјјө наөн дөвөлен да мыј Мартініка вылын, кытчө најө регыд воасны, быд матрослы лоас сетөма награда. Став матросыс лубө пырыс возвывнын мөвпалісны, кытчө најө вічасны тајө фенгасө. Најө думајтисны віна јылыс, Мартінікаса цветнөј нывбабајас јылыс, кор палуба вылө вајөдісны Тамангоөс да мукөд заговоршцікјасөс.

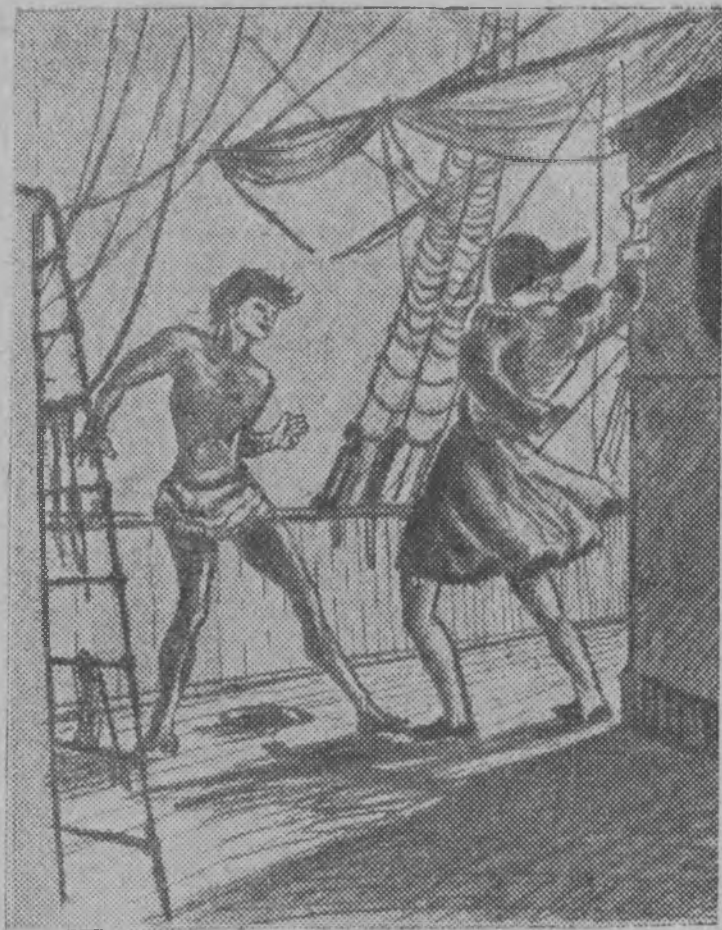
Негрјас пілітисны чепјассө сізі, медем сјјө оз вөлі тыдав, но медем ічөтк вынөн поө вөлі најөс орөдны. Та кынці, најө сешөм јона зөлөдчисны чепјаснас, мыј тајөс кылөм бөрын, поө вөлі шуны, мыј најө нуісны ас выланыс кык пөвса сөкыдлун. Свежөј сынөднас неуна лолалыштөм бөрын, најө кутчысісны кіјаснас мөда-мөд дінө да заводітисны јөктыны, а Таманго заводітис сывны ас родса ¹⁾ војеннөј сыланкыв, кодөс сјјө сывліс коркө, бој вылө мунөм возвылын. Јөктөм нөшта муніс мыјкө дыра, да Таманго, бытө јона музөмысла, водіс став тушанас өті матрос кокүлө, коді нінөм думајттөг мыжсөма вөлі шкафут бердө. Став заговоршцікјас вөчисны сіз-жө. Тацікөн став часөвөјсө лоі гөгөртөма кымынкө негрөн.

Друг Таманго, коді сы возвылын нөжјөнікөн орөдіс чепјассө, јона горөдіс, (тајө вөлі сігнал) өті здүкөн кватітис кокөдыс матысса матросөс, пөрөдіс сјјөс да, коксө сылы рушку вылас пунктөмөн—нещыштис сылыс ружјөсө, кодөн і вііс вахтеннөј офіцерөс. Сјјө-

---

1) Быд негрітанскөј вождөн ем аслас сыланкыв.

жѡ кадын став мукѡд часѡвѡјжассѡ кватітисны, мырд-
дісны налыг ѡружіјесѡ да пырыг-пыр-жѡ віалісны.
Быд боксаң вѡлі кылѡны војеннѡј чукѡстчѡмјас.
Подшкіперѡс, код ордын вѡлі кандалјасыг клучыс,
віісны медвоґґајасыскѡд. Секі негр чукѡрѡн тырі став
палубаыс. Коді ез вермы аґґыны ѡружіје, кватітисны
кѡрт бедјассѡ кабестаныг да іплупкаса пелысјас. Ѳні
јевропаса екіпаж пѡгібнітіс. Сѡмын кымынкѡ матрос
нѡшта воґґасісны-на шканцыјас вылын, но налѡн ез
тырмы ѡружіеыс дај решітельностыс. Лѡду вѡлі лов-
ја-на дај мужествосѡ ез-на вошты. Кор каґґаліс, мы
тајѡ заговорас јуралыснас Таманго, сіјѡ решітіс, мы
удајтчас-кѡ сіјѡс віны, мукѡдјасыскѡд кокныд-нїн лѡ
воґґасны. Сіјѡ горзіг тырјі ускѡдчіс сылы паныд кі-
ас сабла кутѡмѡн. Таманго пырыг-пыр-жѡ ускѡдчіс
сы вылѡ. Сіјѡ кутіс ружјѡсѡ ствол помѡдыс да деј-
ствујтіс сіјѡн бедѡѡн моз. Најѡ паныдагісны шкафут
дінын, векныд местаын, коді јітѡ шканцы да бак.
Таманго кучкіс первој. Но жеґґыд кокныдкіка вешјыш-
тіс да сылы ез вескав. Прікладыс, жожѡ ыґґыд вы-
нѡн швачкѡмыс, жугалі, і кучкѡмыс вѡлі сещѡм јон,
мыј ружјѡыс Таманго кіыс мыні. Ѳні сіјѡ вѡлі ѡру-
жіјетѡм, а Лѡду фавѡл моз нумјалѡмѡн лептіс кісѡ,
медым сіјѡс бышкыны. Но Таманго вѡлі пѡлк, аслас
рѡбінаса паґґтерајас код. Сіјѡ ускѡдчіс да сывјаліс
асгыс врагѡ да кватітис сылыг кісѡ, кодѡн сіјѡ ку-
тіс сабласѡ. Ѳтікыс старајтчіс кутны ѡружіјесѡ, мѡ-
дыс—мырдѡыны сіјѡс. Лѡкыс вермасігѡн кыкнаныс
најѡ усісны, но афріканеґґ лѡі уліас. Таманго ез вош-
ты смеллунсѡ, мыј вынгыс топѡдіс врагѡс, сашкысіс
пїґґјаснас сіјѡ горшѡ сещѡм јара, мыј вірыс резыштіс,
бытѡ лев пїґґјас улыс. Саблаыс усі слабмѡм капі-
тан кіыс. Таманго кватітис сабласѡ; сесса кок јылас
чеччыштіс да вірѡс вомнас радысла горзіг тырјі, сіјѡ
кымыныскѡ кучкіс ґґынвыјѡ кулѡм врагѡс,

Льеду ускѳдчѳ Таманголы паныд клас сабла кутѳмѳн.

Оні вермõмын сомневатчыны ознын вõли поз. Кымынкõ колõм матросяс заводитлисны корны пõщада бунт лептысяслыс, но ставнысõ најõс дај переводчикõс щõщ, кодi некущõм лок ез вõч негряслы, жалттõг висны. Лејтенант кули честõн. Сijõ зebсiс корма вылõ, õти iчõтик пушка сажõ, кодi бергалõ вõли ос вылын да зарайтõб картечõн. Шужа кинас сijõ лõбõдiс пушкасõ; а вескыднас сабла кутõмõн тышкаõс сешõм удачноја, мыј асланыс кыскiс сõдкучикаяслыс чукõр. Секi сijõ лыјiс да тајõ топыд масса пõвсын вõчiс паккыд туј, кытчõ угiсны кулõмјас да жона ранитчõмјас. Минут мыгтi сijõс косавлисны торпырг вылõ.

Кор медбõрја жежыдлõн кусõкјас вылõ вундалõм да крõшитõм шојыс лõи шыбытõма мореõ, негрјас, местõн пõтõм бõрын, лептiсны сiнјассõ парусјаслаң, кодјас вõли пõлтчõмаõс тõлõн, да быттõ век-на кывзысiсны нарвiтысјасыслыс да нуiсны победителјасõс рабскõј муõ, кõт i вõла вылынõс вõлины õнi.

„Нынõм ез артмы,—мõвпалiсны најõ шог пырыс.— Жежыдјаслõн тајõ ыжыд фетiшыс нуас-õмõј мiјанõс чужан му вылõ, мiјанõс, кодјас кiстiсны вiр сijõ ыжыдалысјаслыс?“

Õткымынјас шуiсны, мыј Таманго кужас щõктыны сijõс кывзыны. Пырыс-пыр-жõ ставныс кутiсны горзõмõн чуксавны Тамангоõс. Сijõ ез термас петкõдчыны. Сijõс азiсны корма вывса кајутаыс: сijõ сулалiс, õти кинас капiтан вiрõс сабла вылõ мыжсõмõн, а мõдсõ рассејаннõј вiдõн Ајшелы чургõдõмõн. Ајше сы возын пiзõс вылын сулалõмõн окалiс кiсõ. Победа вылõ радлõм ез чiнты сылыс мрачнõј беспокõјствосõ, кодi тыдалõ вõли сijõ чужõм вылын. Сijõ вõли мукõд дорыс тõлкажык да буржыка гõгõрвоiс положенијeлыс сõкыдлунсõ.

Но вот сijõ мыччысiс палуба вылõ, чужõмсõ вõчiс

спокојнојѡн, кѡѣ і ез чувствуйт сїјѡс збылыгсѡ. Ѳт-
лаасѡм со гѡлѡсѡн сїјѡс пондїсны щѡктыны лѡсѡдны
рульсѡ, но сїјѡ бытѡѡ кѡсїіс њеуна ылыстны сїјѡ мину-
тасѡ, кодї должен вѡлі опредѣлїтны сылы дај мукѡд-
лы сїјѡ властлыг вынсѡ.

Караб вылын ез вѡв сецѡм јѡј његр, кодї ескѡ ез
казав, мыј караб мунѡм вылѡ влїјатѡ кущѡмкѡ кѡлѡ-
са да сылы паныѡн сулалыг јашщїк; но тајѡ меха-
нїзмыс налы век-жѡ вѡлі зев ыжыд тајнаѡн. Таманго
бура дыр вїдлалїс компас, вѡрѡдїс парјаснас, бытѡѡ
сїјѡ лыддїс сетчѡ гїжѡм шыпасјассѡ; сегда сїјѡ леп-
тїс кїсѡ плеш дїнас да петкѡдлїс ассѡ зев тѡлка мор-
тѡн, кодї јурас вѡчѡ кущѡмкѡ арталѡмјас. Став његр-
ыс гѡгѡртїсны сїјѡс вомсѡ паскѡдѡмѡн да сївјассѡ
паскыда востѡмѡн да беспокѡїтчѡмѡн вїзѡдїсны сїјѡ
быд вѡрѡдѡчѡм бѡрға. Медбѡрын, сецѡм полѡм да
уверенност сорѡн, кущѡмѡс сетѡ њевежество, сїјѡ
ыжыд вынѡн бергѡдїс рулевѡј кѡлѡсасѡ.

Бытѡѡ благороднѡј вѡв, кодї сувтѡ кык кок јылас
сы вылын пукалыгсаѡн вїччыгтѡм шпораыс, мїча брїг
„Есперанс“ чеччыштїс гыјас вылын тајѡ вѡвлытѡм
маневрыс. Поѡѡ вѡлі чajtны, мыј сїјѡ скѡрмѡм вѡсна-
ыс кѡсїїс вѡјны щѡщ аслас тѡлктѡм вескѡдлыгкѡд.
Парусјас да руль костын колана положенїеыс лої јона
торкѡма, да караб боквывтчїс сецѡм јона, мыј гѡтов
вѡлі пѡрны. Сылѡн куѡ рејјасыс сунгыгїсны морѡѡ.
Кымынкѡ морт быгылтчїсны палуба вывтї, мукѡдјас
угїсны борт сажѡ. Сегда регыд караб гордѡја вескѡд-
чїс гы вылын, бытѡѡ кѡсїїс-на нѡшта ѡтчыд вермасны
сїјѡс жугѡдѡмкѡд. Тѡв јонмїс, да друг ыжыд, лок
шумѡн угїсны кык мачта, палубасѡ пу торпырїгјасѡн
да сѡкыд снастјасѡн вевтѡмѡн.

Повѡм његрјас ускѡдчїсны увлаѡ локыс горзїг
тырїї, но сы вѡсна, мыј тѡвсѡ ез-нїн сегда паныдавны
парусјасыс, караб вескѡдчїс да пондїс њѡжїѡнїкѡн

катласныгыҗас вылын. Сәки негрҗас пөвсыҗ смелҗык-
җасыҗ кәҗсны вылыҗса пәлубә вылө да весәлісны сә-
җөс торпырәҗасыҗ, кодҗасөң сәҗө вөлі тырөма. Таманҗо
коләс вөрзәтөҗ, компас вылө мыҗсөмөң да чужөмсө
гырзәнаҗс вевтөмөң. Аҗше вөлі сы дәннн, но ез лыҗт
сылыҗ нәнөм җуавны. Вочасөң пыр негрҗас матыҗсмәсны
да кыптәс броткөм, кодә рөгәдөң пөрә упрөкҗасөң да
проклатәҗәҗасөң шыҗөм буҗшкөлө.

— Предәтел! Пөрҗасыҗ!—горзәсны нәҗө.—Тәҗө те
вәҗн мәҗанлы став лөксө, те вузәлән мәҗавөс җеҗыд-
җәслы, те мәҗавөс кыпөдән сувтны нәлы пәныд! Те
ошҗыҗсән мәҗанлы, мыҗ ставсө төдән, те көсҗыҗсән мәҗа-
нөс нуны асланым чужән муө. Мә теныд ескәм, җөҗә-
сыд, ә вот мә тәҗкө ставным еҗө пөгәбнәтөҗ, сы вөсна
мыҗ те оскорбәтән җеҗыдҗәслыҗ фәтәшсө!

Таманҗо щәпә лептәс җүрсө, ә сөдҗәс, кодҗәс вөлі
кыҗшәлөмәдө сәҗөс, бөрынтәсны повзөмыҗсла. Сәҗө бөс-
тәс кык ружҗө, вөчәс зәнаҗ гөтырыҗслы, мөдым сәҗө
мунәс сы бөрсә, мунәс җөз чукөр пөвсттә, кодәс сө-
тәсны сылы туҗ ә мөдөдчәс кәрәб нырләныҗс. Сәкә сәҗө
әс гөҗөрыҗс пукталәс тыртөм бөчкаҗәс да пөвҗәс, сөсә
пукәс тәҗө укрөпләнәҗә пыщкәс, кыҗәң вөлі чүргөд-
чөмәдө сәҗө кык ружҗөлөң повзөдчәна шыҗкәс. Сәҗөс
коләсны спөкөҗө. Восстанәҗә лептыҗҗәс пөвсын өтәҗәс
бөрдәсны, мөдҗәс, кәҗәссө җенөҗләң лептөмөң, чукә-
ләсны аҗыныҗс җенәҗәссө дәҗ җеҗыдҗәслыҗ җенәҗәссө, кәҗ-
мөдҗәс пәзөс вылын компас воҗын, кодәлөң дүҗдывтөҗ
вөрөмыҗс нәҗөс чүҗмөдләс, кевмыҗәсны сылы нуны нә-
җөс гөртәс, мукөдҗәс прөстө куҗләсны пәлубә вылын
сөкыд шөгын. Предәвәтөҗә аҗыныд тәҗө пәкө воөм
җөз пөвсыҗс нөшта нывбәбәҗәссө да чәләдөс, кодҗәс
өмләләсны повзөм вөсна, да сәсәткә кык кымын рә-
нәннөҗҗәссө, кодҗәс кевмыҗәсны өтсөҗ җылыҗс, кодөс нө-
көд ез ә дүмәҗт сөтны.

дүҗ өтә негр мыччыҗәс пәлубә вылын; сылөң чу-

жөмыс вөлі рад. Сіјө јуөртіс, мыј аққіс места, көні
жежыдјас вісісны віна. Сылөн радлуныс да асө кутө-
мыс бура петкөдлісны, мыј сіјө відлөма-һін вінасө.
Тајө вылторјыс өті здук кежлө сувтөдіс коңөрјаслыс
горзөмјассө. Најө шыбытчісны камбузө ¹⁾ да кодзытөз
јуісны вінатө. Час мысті позө вөлі ақзыны, кызі најө
скөтјас моз јөјталіг тырјі вакісны да чеччалісны па-
луба вылын јона кодқөм вөснаыс. Најө јөктөм да ғы-
лөмкөд шөщ, кылөны вөлі раһйтчөмјаслөн ојзөмјасыс
да бөрдөмјасыс. Тақі колі лун помыс да став војыс.

Асылың, сағмөм бөрын,—выл ыжыд шөг. Војын
раһйтчөмјас пөвсыс унаөн кулөмаөс. Караб кывтіс
шојјасөн гөгөртөмөн. Море пуіс, і јенежыс вөлі руа.
Кутісны төлкујтны. Öткымыңјас, кодјас төдісны мы-
јаскө магіја куза воқжык-һін, Таманго дырјі, но код-
јас ез лыстлывлыны віставны асланыс төдөм јылыс,
өні мөда-мөд бөрега пондісны вөзјыны асгыныс услу-
гајаснысө. Відлісны некымың медвына заклінаһіејас-
сө. Но быд пөлзатөм відлөмыс шөг сөмың ыждіс.
Бөрја вылас решітісны вылыс шыасны Таманго дінө,
коді век-на ез пет аслас засадаыс. Көт кызі, а Та-
манго вөлі на пөвсын медтөлка, да сіјө өтһас верміс
петкөдһы најөс сіјө зев лок положөһіејыс, кытчө сіјө
ачыс најөс вајөдіс.

Өті старік матыстчіс сы дінө бөр мірйтчөм јылыс
сорһөн. Сіјө коріс Тамангоөс петһы да сетһы сөвет,
но Коріолан коф ²⁾, аслас мөвпјасө чорыда ескыс Та-
манго, ез кывзы налыс корөмјассө. Војһас һоксіг
косттыд, сіјө заптыгіс сукарөн да сола јәһн. Позө
вөлі чәјтһы, мыј сіјө көсјө өтһас овһы аслас убежі-
шщөһың.

Віна һөшта колі-на. Сіјөн көт позіс вунөдһы і мо-
ре јылыс, і рабство јылыс, і матыса кулөм јылыс.

¹⁾ Камбуз—караб вылын пусан, пөжасанһн.

²⁾ Коріолан—сіјө-жө һма трагедіјаыс шекспірлөн герој.

Поэ воли уэны да вѳтавны Африкаѳс, каучуковѳ
вѳрјасѳс, ізасѳн вевтѳѳм хіжінајасѳс да баобабјасѳс ¹⁾,
кодјас вужѳр улын ѳебсѳны ѳѳн сіктјас. Тѳрытја
код јуан пражнік вылыг заводітчіс.

Таѳі коліс кымынкѳ лун. Негрјас увгісны, бѳрдіс-
ны, нещкісны ассыныс јургісѳ, сегга кодѳытѳѳ јусы-
лісны да унмовссылісны—тащѳѳм воли налѳн олѳмыс.
Унаѳн кулісны јуѳмыс, ѳткымынјас шыбытчісны мо-
реѳ либѳ аснысѳ асныс віалісны.

ѳѳі асылын Таманго петіс аслас крепостыс да ма-
тыстчіс главнѳј мачтаыс колѳѳм тор дінѳ.

— Рабјас,—шуіс сіѳѳ,—ѳѳі дух петкѳѳдчыліс меным
уѳігѳн да вісталіс, кыѳі тіјанѳс спасітны да нуны ас-
ланыѳ чужан муѳ. Тіјанѳс чест тѳѳѳѳм вѳсна меным
колѳ ескѳ воли еновтны, но мен жалѳс нывбабајасыс
да челаѳыс, кодјас бѳрдѳны. Ме тіјанѳс прѳсѳтита.
Кывзыштѳј менѳ.

Став сѳѳкучікајасыс уважеѳіјеѳн копыртісны јур-
јаснысѳ да гѳгѳртісны сіѳѳс.

— Жежыдјас,—воѳѳ шуіс Таманго,—ѳѳіјас тѳѳѳны
зев вына кывјас, кодјас вермѳны вѳрѳѳѳны да нуѳѳ-
ны тајѳ зев гырыс пу керкајассѳѳ, но мі вермам вес-
кѳѳѳлыны, кыѳі міјанлы колѳ, кокныѳ пыжјасѳн, код-
јас ѳтсама кодѳс міјан чужан муса пыжјаскѳѳ.

Сіѳѳ індіс шлупка вылѳ да мукѳѳ спасателнѳј
пыжјас вылѳ.

— Тыртам најѳс сојан пріпасјасѳн, пуксам сетѳѳ
да пондам сынны тѳѳ нылыѳ; менам да тіјан повелі-
тель щѳѳктас сіѳѳс пѳлтны міјан му дорлан.

Сылы ескісны. Нѳшта, некор-на ез артмыв ташѳѳм
јѳј план. Компасѳн пѳлзутчыны кужтѳѳг, тѳѳѳѳм
јенеж улын, Таманго верміс кывтны сѳмын удача вылѳ
наѳејтѳѳѳѳѳѳѳ. Сіѳѳ чајтіс, пыр-кѳ кывтны вескыда,

¹⁾ Ба о б а б—зев гырыс пујас меддыр олысјас пѳвсыс, кодјас
бымѳны Африкаын.

бөрја вылас воас кушомкө му, көні олөны сөдкучика-
јас, сы понда, мыј сөдкучикајас владејтөны муөн, а
јежыдјас олөны асланыс карабјас вылын. Тајөс кыв-
ліс сіјө аслас мамыслыс.

Регыдөн ставыс вөлі ештөдөма кывтөм вылө; но
сөмын өтөк шлупка да өтөк ічөтөк пыж вөлі шогма-
набө. Тајө вөлі вывті еща көкјамысдас негрыдлы, код-
јас коліны ловјөн. Лоө вөлі колны став раңтчөмјассө
да вісысјассө. На пыцкыс унжыкыс корісны, медым
ескө најөс вісны воҗжык суҗба вылө колөм дорыс.

Кык пыж, кодјасөс леҗісны ва вылө помтөм ужөн
да вывті уна грузөн, петісны караб дорыс гыа море
вылө, коді быд здукө грөзітис најөс ңылыштны. Мед-
воҗ ылыстчис җола пыжыс. Таманго Ајшекөд пукаліс-
ны шлупка вылын, коді вөлі сөкыджык да унжык
груза, мыј понда јонжыка і коллчис. Нөшта кылісны
нора горзөмјас кымынкө шудтөмјаслөн, кодјас колі-
ны бріг вылө, кор бура јон гы кучкіс шлупка бо-
кас да тыртис сіјөс ваөн. Мінутыс ещажык мысҗі сіјө
леччис ва пыдөсө. җола пыжсаң аҗісны катастрофа-
сө, да сынысјас кык пөв јонжыка пондісны сыны
повзөм вөсна, мыј налы ковмас бөстны вөјысјас пыц-
кыс кымынкө мортөс.

Пөшті ставныс шлупкаын пукалысјас вөјіны. На
пөвсыс сөмын даслы удајтчис бөр воны караб вылө,
на лыдын вөліны Таманго да Ајше. Кор шондіыс пук-
сіс, најө аҗісны, кызі җола пыж воші горізонт сајө.
Но мыј накөд лоі некод оз төд.

Мыјла ме кута муҗтөдны лыддыгысөс шыҗалөм
вөсна мучітчөмсө лок, шөгөдана гіжөмөн? Кыҗ кы-
мын сушчество векныдөк местаын, кодјасөс катлөд-
ліс гыа море да сотіс доналөм шонді, быдлун вен-
зисны өта-мөдыскөд зев еща колөм сојантор вөсна.
Быд сукар тор вөсна вөлі кыптө кос, да вынтөм-
жык куліс ез сы вөсна, мыј јонжыкыс віс сіјөс,

а сы вѳсна, мы| бѳр|аыс еновтїс сїѳс кувны. Кымын-
кѳ лун мыгтї „Есперанс“ брїг вылын колїсны ловїѳн
сѳмын Таманго да Аїше.

Ѳтчыд воїын мореыс гыїс, локыс шуҗлалїс тѳв
да сещѳм вѳлї пемыд, мы| кормасаҗ ез тыдав караб-
лѳн нырыс. Аїше куїлїс капїтанскѳї каїутаын матрац
вылын, а Таманго пукалїс сїѳ кок дїнын. Кыкнаныс
важѳн-нїн ез сорнїтны.

— Таманго!—горѳдїс, медбѳрын, Аїше.—Ставсѳ,
мы| те җерпїтан, те җерпїтан ме вѳсна...

— Ме нїнѳм ог җерпїт,—воча шуїс сїѳ чорыда
да шыбытїс матрац вылѳ гѳтырыскѳд орчѳн сукар
жын, кодї сылѳн кольї-на.

— Вїҗышт сїѳс аслыд,—шуїс Аїше, сукарсѳ нѳжїѳ-
нїкѳн їѳткыштїг тырїї,—ме сесга ог-нїн кѳсїы соїнысѳ.
А сесга, мы|ла соїнысѳ? Менам часѳї ез-ѳмѳї-нїн во?

Таманго воча нїнѳм шуҗѳг, чеччїс, шатласїг тырїї
петїс палуба вылѳ да пукгїс жугалѳм мачта поду-
лѳ. Јурсѳ морѳс вылас лезѳмѳн, сїѳ пондїс шуҗлав-
ны аслас родлыс сыланкыв. сруг тѳв да море шум-
пѳвсын кылїс јона горѳѳѳм; мыччысїс југыд. Сїѳ кы-
лїс выл җорзѳмїас да ыжыд сѳд караб зев ѳдїѳ шуҗ-
гїс-мунїс сы дїнтї сещѳм матытї, мы| реїјасыс прѳї-
ѳїтїсны сїѳ јур вегтї. Сїѳ рѳҗнїтїс сѳмын кык фї-
гураѳс, кодїасѳс југѳѳдїс мачта вылын ѳшалана пѳ-
нар. Таїѳ їѳзыс нѳшта ѳтчыд горѳѳїсны, да тѳлѳн
вѳтлан судно пырыс-пыр-жѳ вошї пемыдас. сѳрт,
їѳзыд каҗалїсны крушенїе улѳ сурлѳм карабсѳ, но
вывтї ыжыд тѳлыс мешаїтїс налы бѳр бергѳѳчыны.

Мїнут мыгтї Таманго азїс бї да кылїс пушкаѳн
лыїѳм; сесга сїѳ азїс мѳд лыїѳмлыс бїсѳ, но шысѳ
некущѳмѳс-нїн ез кыв; сы бѳрын нїнѳм-нїн оз вѳлї
тыдав. Мѳд луннас горїзонтын ез тыѳѳвтчыв весїг
ѳтї парус. Таманго бара водїс матрац вылѳ да тупкїс
сїнсѳ. Сылѳн Аїше гѳтырыс кувгїс сїѳ воїнас.

Пыж мбѣѣчѣс караб дѣсанъ гѣа море вывтѣ.

Ог тѳд, уна-ѳ кад мыгѳтї англїјскѳј фрегат „Беллона“ каґалїс мачтатѳм карабсѳ, кодѳс, тыдалѳ, јѳзыс еновтѳмаѳс. Сы дїнѳ локтѳм шлупка азґїс сенї кулѳм негрїтанкаѳс да негрѳс, сещѳм омѳлтѳѳмаѳс да космѳмаѳс, мыј сїјѳ мунїс мумїја вылѳ. Сїјѳ вѳлї садтѳм, но сы пыщкын олѳн ловшыыс омѳлыка тѳдчїс-на. Врач тѳждысѳмѳн бостчїс сы дїнѳ і, кор „Беллона“ воїс Кїнгстонѳ, Таманго вѳлї ґїкѳґ-нїн ґонвїґа. Сылыс јуалїсны кыґї мыј вѳлї. Сїјѳ вїсталїс ставсѳ, мыј тѳдїс. Сї вивса плантаторјаслы вѳлї колѳ, медым екѳ сїјѳс ѳшѳдїсны, кыґї бунтујтыс негрѳс, но губернатор, кодї вѳлї гуманнѳј мортѳн, заїнтересујтчїс сыѳн да лыдѳїс, мыј мыжсѳ сы вылыс поґѳ шыбытны, ѳд кыґ не кыґ сїјѳ сѳмын пѳлзујтчїс законнѳј правѳјасѳн ассѳ дорјѳм могыс дај, сы кынґї, сыѳн вїѳм јѳзыс вѳлїны французјас. Сыкѳд вѳчїсны сїґ-жѳ, кыґї і мукѳд невольнїчѳј карабјас вылыс бостѳм негрјаскѳд. Сылы сетїсны свобѳда, мѳд ногѳн-кѳ шуны, шѳктїсны ужавны правїтелство вылѳ, но мынтїсны сылы квајт судѳн ¹⁾ лун дај вердїсны. Тајѳ вѳлї ыжыд тушаа да мїча морт. 75-ѳд полкыс полковнїк азґїс сїјѳс да бостїс цїмбалїстѳн полкса оркестрѳ. Сїјѳ не уна гѳгѳрволїс англїјскѳј кыв, но сорнїтны ез куж. Сы пыѳдї сїјѳ вывтї јона јулїс ром да сакара вїна. Сїјѳ кулїс болнїчаын воспаленїје логкїх вїсѳмыс.

529

Библиотека
Республики Узбекистан

1) Су—поснї французскѳј деңга, франклѳн 1/20 јукѳн.

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО
 ГЫРЫОЖЫК АРЛЫДА ЧЕЛЪАФАСЛЫ БИБЛЮТЕКА

ИНОСТРАННОЈ ПИСАТЕЛЬЈАСЛОН
 ВІСТЈАС

1. Г. ФЛОБЕР — Прѳст сѳлѳм
2. А. дОдЕ — Писмѳјас менам мельничасаѳ
3. П. МЕРІМЕ — Таманго
4. ГЛУИ дЕ-МОПАСАН — Море вылын
5. А. ФРАНС — Кренкбил
6. Ч. дИКЕНС — Торговѳј агентлѳн истѳрија
7. О. УАЈЛд — Преданнѳј друг
8. Р. КІПЛЫНГ — Слоѳвѳј Тумај
9. Р. КІПЛЫНГ — Мјатежѳик Мѳѳи-Гадж
10. Г. УЕЛЛС — Океан пыдѳсын
11. Г. УЕЛЛС — Епѳрѳис ді
12. КОНАН-дОЈЛ — Голубѳј карбункул
13. М. дВЕН — Чеччалыс лагуша
14. дЖ. ЛОНдОН — Мексикаѳец
15. дЖ. ЛОНдОН — Олѳм радејтѳм
16. БРЕТ ГАРТ — Зѳла старател
17. О. ГЕНРІ — Краснокожѳјјаслѳн вожд
18. В. ІРВИНГ — Рѳп Ван Вѳнкл
19. ГОФМАН — Мастер Мартѳн да сѳлѳн подмастерјас
20. МУЛТАТУЛЫ — Саиди да Адѳнда